ECLI:LV:RIRT:2022:0221.C33513021.5.S

Lietas Nr.C33513021

Lietas arhīva Nr.C-1742-22/14

SPRIEDUMS

Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2022.gada 21.februārī

Rīgas rajona tiesa,

tiesnese I.Jaunzeme,

rakstveida procesā izskatīja civillietu apdrošināšanas AS "BALTA" prasībā pret SIA "ĀDAŽU NAMSAIMNIEKS" par zaudējumu piedziņu.

Aprakstošā daļa

[1] Prasītāja apdrošināšanas AS "BALTA" cēla tiesā prasību pret atbildētāju SIA "ĀDAŽU NAMSAIMNIEKS" par zaudējumu piedziņu

[2] Prasība cita starpā pamatota ar šādiem argumentiem.

[2.1] Starp prasītāju un /pers. B/ tika noslēgts apdrošināšanas līgums un izsniegta ģimenes apdrošināšanas polise Nr./polises numurs/, uz kura pamata apdrošināts dzīvoklis /adrese/. Polises darbības termiņš noteikts no 2016.gada 4.oktobra līdz 2017.gada 3.oktobrim.

[2.2] Polises darbības laikā apkures sistēmas stāvvada plīsuma rezultātā dzīvoklis tika appludināts. Prasītāja izmaksāja apdrošināšanas atlīdzību 644,13 *euro* apmērā. Dzīvojamo māju, kurā atradās dzīvoklis apsaimniekoja atbildētāja. Atbildētāja labprātīgi nav atlīdzinājusi prasītājai zaudējumus.

[2.3] Prasītāja lūdz tiesu piedzīt no atbildētājas zaudējumus 644,13 *euro*, fiksēto maksu par sadarbību 103,30 *euro*, valsts nodevu 112,11 *euro*, ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 5,47 *euro* un noteikt prasītājas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt likumiskos 6 procentus gadā no galvenā parāda.

[3] Tiesā 2021.gada 28.septembrī saņemti atbildētājas paskaidrojumi, kuros prasība netiek atzīta par pamatotu. Paskaidrojumos cita starpā norādīti šādi argumenti.

[3.1] Atbildētājas ieskatā prasītāja nebija tiesīga celt šādu prasību, jo saskaņā ar Komerclikuma 406.pantu no komercdarījuma izrietošie prasījumi noilgst triju gadu laikā, ja likumā nav noteikts cits termiņš. Prasītājas apdrošināšana un ar to saistītie procesi ir uzskatāmi par komercdarījumiem, uz kuriem attiecināms Komerclikuma noteiktais noilguma termiņš.

[3.2] Saskaņā ar prasītājas sniegto informāciju 2018.gada 3.jūlijā, prasītāja 2016.gada 31.oktobrī izmaksāja atlīdzību cietušajam par nodarītajiem zaudējumiem 644,13 *euro* apmērā. Komerclikumā norādītā noilguma termiņš tiek uzskaitīts par sākumu no brīža, kad ir veikta izmaksa - 2016.gada 31.oktobris. Tādējādi noilgums iestājies - 2019.gada 31.oktobrī. Noilgums tiktu pārtraukts, ja atbildētāja būtu veikusi pilnu vai daļēju atmaksu, kas nav izdarīts, jo atbildētāja uzskata, ka nav atbildīga par nodarītajiem zaudējumiem. Prasība tiesā celta 2021.gada 31.augustā. Triju gadu perioda prasības noilgums ir noteikts arī likuma "Apdrošināšanas līguma likuma" 39. un 54.pantā.

[3.3] Avārijas situācijas novēršanas darbi dzīvojamās mājas "Kadaga 10", Kadagā, Ādažu novadā pārvaldīšanas maksā nav iekļautas. Defekts nav radies atbildētājas darbības vai bezdarbības rezultātā, kas būtu cēloniskā sakarā ar radušajiem zaudējumiem dzīvokļa applūšanas dēļ. Atbildētājas ieskatā, pēdējai nav pienākuma atlīdzināt zaudējumus saskaņā ar Civillikuma 1773. un 1779.pantu, jo zaudējumi nav radušies atbildētājas darbības vai bezdarbības rezultātā, jo tā ir veikusi darbības atbilstoši Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 6.pantam.

[4] Tiesā 2022.gada 3.janvārī saņemta prasītājas atsauksme, kurā cita starpā norādīts, ka atbildētāja nav persona, kuras labā bija noslēgts

apdrošināšanas līgums, atbildētāju ar prasītāju nesaista līgumiskas attiecības, tāpēc šajā gadījumā nav piemērojamas Komerclikuma 406.panta normas. Atbildētājas tiešais pienākums ir veikt ne tikai apsekošanu, bet visas nepieciešamās darbības, lai nepieļautu avārijas situācijas iestāšanos. Atbildētāja vēlas pārlikt savu atbildību par notikušo uz dzīvokļa īpašnieku un kopīpašniekiem. Dzīvokļu īpašniekiem nav pienākuma pašiem noteikt, kādi remontdarbi mājai nepieciešami un kādā steidzamībā. Lietā nav pierādījumu par stāvvada apsekošanu. Tādējādi tiek izslēgta dzīvokļa īpašnieka atbildība, jo atbildētāja nav pierādījusi, ka dzīvokļa īpašnieks būtu traucējis atbildētājai veikt normatīvajos aktos uzliktos pienākumus. Savukārt, lietā nav neviena pierādījuma tam, ka atbildētāja kaut vienu reizi ir pieprasījusi dzīvokļu īpašniekus nodrošināt piekļuvi komunikācijām, kas atrodas dzīvokļu īpašumu robežās. Atbildētājas aktā par konstatētajiem bojājumiem apstiprināts, ka apdrošinātajam dzīvoklim nodarīti bojājumi sakarā ar apkures sistēmas stāvvada plīsumu. Lietā nav pierādījumu vai stāvvada plīsums radies trešo personu rīcības rezultātā.

[5] Tiesā 2022.gada 7.februārī tiesā saņemta atbildētājas atsauksme, kurā cita starpā norādīts, ka atbildētāja rīkojās kā gādīgs un rūpīgs saimnieks, veicot visas obligātās pārvaldīšanas darbības sev deleģētā pilnvarojuma līguma ietvaros, nepārkāpjot pilnvaru robežas. Saskaņā ar Civillikuma 2300.pantu atbildētāja nedrīkst pārkāpt dzīvokļu īpašnieku kopības dotās pilnvaras un patvaļīgi rīkoties ar dzīvokļu īpašnieku finanšu līdzekļiem, veicinot dzīvokļu īpašnieku kopības uzkrāto līdzekļu nesaskaņotu izlietošanu. Dzīvojamās mājas apsekošanas reģistrācijas žurnālā ir fiksētas visas vizuālās apskates un nevienā no tām nav konstatēti bojājumi. Ja vizuālajās apskatēs tiek konstatēti apstākļi, kas var radīt bojājumus atbildētāja veic nepieciešamos pasākumus apstākļu novēršanai. Minētā situācijā nebija paredzama, atbildētajai nav bijis pamatots iemesls, lai dzīvokļu īpašniekiem prasītu nodrošināt ārpuskārtas piekļuves nodrošināšanu koplietošanas komunikācijām, kuras ir aiz dzīvokļa sienas, lai uz aizdomu pamatu konstatētu iespējamu stāvvada aizsērējuma bojājumu. Šīs esot tādas konstrukcijas un inženiertīkli, kurus nav iespējams vizuāli apsekot. Faktiski tas nozīmētu, ka būtu jāveic pārseguma demontāža vietā, kur atrodas caurules, bet praksē to nav iespējams veikt. Nav bijis iespējams konstatēt slēptu defektu apkures stāvvada sistēmā un paredzēt avāriju, jo stāvvada plīsuma vieta atradās starpstāvu pārsegumā un vizuālai kontrolei nav pakļauta. Defekts nav radies atbildētājas bezdarbības rezultātā.

Motīvu daļa

[6] Pārbaudījusi un izvērtējusi lietā esošos rakstveida pierādījumus, tiesa atzīst, ka prasība ir nepamatota un noraidāma.

[7] Lietā nepastāv strīda, ka starp prasītāju un /pers. B/ tika noslēgta ģimenes apdrošināšanas polise Nr./polises numurs/, uz kura pamata apdrošināts dzīvoklis /adrese/. Polises darbības termiņš noteikts no 2016.gada 4.oktobra līdz 2017.gada 3.oktobrim (lietas 21.lapa).

[7.1] Prasītāja 2016.gada 10.oktobrī saņēma atlīdzības pieteikumu par īpašumam nodarītiem zaudējumiem, kas nodarīti 2016.gada 5.oktobrī appludināšanas rezultātā (lietas 23.lapa). Sakarā ar ko, prasītāja 2016.gada 31.oktobrī izmaksāja /pers. B/ apdrošināšanas atlīdzību 644,13 *euro* apmērā par apdrošinātajam īpašumam nodarītajiem bojājumiem (lietas 24.-27.lapa).

[7.2] Saskaņā ar atbildētājas 2016.gada 6.oktobrī sastādīto aktu konstatēts, ka sakarā ar slēptu defektu apkures sistēmas stāvvadā ir notikusi dzīvokļa īpašuma vienas istabas appludināšana. Stāvvada plīsuma vieta atrodas starp stāvu pārsegumā un vizuālai kontrolei nav pakļauta. Defekts nav radies atbildētājas darbības vai bezdarbības rezultātā (lietas 22.lapa).

[8] Prasība celta par zaudējumu atlīdzību, kas apdrošināšanas kompānijai radušies sakarā ar apdrošināšanas atlīdzības izmaksāšanu. Tādējādi prasītāja ir cēlusi regresa prasību. Lietā nav strīda par to, ka ir iestājies apdrošināšanas gadījums, bet atbildētājas ieskatā, lietā iestājies prasījuma tiesību noilgums.

[8.1] Civillikuma 3.pants noteic, ka katra civiltiesiska attiecība apspriežama pēc likumiem, kas bijuši spēkā tad, kad šī attiecība radusies, pārgrozījusies vai izbeigusies. Neskartas paliek jau iegūtās tiesības.

[8.2] Izšķirot strīdu, piemērojami likumi, kas regulē starp prasītāju un atbildētāju izveidojušās tiesiskās attiecības un no tām izrietošās sekas, kas bija spēkā uz apdrošināšanas gadījuma iestāšanās brīdi.

[8.3] Atbilstoši Komerclikuma 406.pantam no komercdarījuma izrietošie prasījumi noilgst triju gadu laikā, ja likumā nav noteikts cits noilguma termiņš. No minētā secināms, ka triju gadu noilgums attiecināms uz prasījumiem, kas izriet no komercdarījuma. Prasītājas prasījums neizriet no komercdarījuma, jo pēdējā realizē no likuma "Par apdrošināšanas līgumu" (spēkā līdz 2018.gada 1.jūnijam) 40.panta pirmās daļas izrietošās tiesības celt regresa prasību.

[8.4] Regresa prasības celšana nav vērtējama kā darbība, ko reglamentē Komerclikuma normas. Likuma "Par apdrošināšanas līgumu" 40.panta pirmajā daļā norādīts, ka apdrošinātājs, kas ir izmaksājis apdrošināšanas atlīdzību, izmaksātās summas apmērā pārņem apdrošinātā prasības tiesības pret personu, kas ir atbildīga par zaudējumiem [..]. Minētajā likuma normās nav norādīts termiņš, kādā tiesā ceļama regresa prasība. Turklāt radušies zaudējumi attiecināmi uz delikta tiesiskajām attiecībām. Līdz ar to, piemērojams Civillikuma 1895.pantā noteiktais desmit gadu noilguma termiņš, ko prasītāja, ceļot prasību tiesā saistībā ar izmaksātas apdrošināšanas atlīdzības piedziņu, ir ievērojusi.

[9] Saskaņā ar Civillikuma 1770.pantu ar zaudējumu jāsaprot katrs mantiski novērtējams pametums. Katrs zaudējums, kas nav nejaušs, ir jāatlīdzina (Civillikuma 1775.pants). Savukārt Civillikuma 1779.pants uzliek pienākumu atlīdzināt zaudējumus, ko persona ar savu darbību vai bezdarbību nodarījusi.

[10] 2016.gada 6.oktobra aktā konstatēts, ka sakarā ar slēptu defektu apkures sistēmas stāvvadam ir notikusi dzīvokļa īpašuma vienas istabas appludināšana. No dzīvojamās mājas /adrese/ apsekošanas reģistrācijas žurnāla par laiku no 2012.gada 7.decembra līdz 2016.gada 6.decembrim izriet, ka atbildētāja, kā mājas pārvaldniece, katru mēnesi ir veikusi dzīvojamās mājas apsekošanu un ierakstījusi apsekošanas rezultātus. No ierakstiem apsekošana reģistrācijas žurnālā redzams, ka 2016.gada septembrī, nenorādot dzīvokļa numuru, konstatēts ūdens kanalizācijas stāvvada bojājums, kā rezultātā ir veikta atzīme par nepieciešamību to nomainīt. Savukārt 2016.gada oktobrī, veicot dzīvojamās mājas apsekošanu no 1. līdz 5. kāpņu telpai un

pagrabstāvā, būtiskas izmaiņas netika konstatētas (lietas 48.-50.lapa).

[10.1] No Civillikuma 1084.panta pirmās daļas nepārprotami izriet ēkas īpašnieka civiltiesiskās atbildības pienākums par zaudējumu atlīdzināšanu, ja tie ir cēlušies ēkas nepienācīgas uzturēšanas dēļ. Šis atbildības princips attiecas arī uz daudzdzīvokļu dzīvojamo ēku īpašniekiem, jo tieši dzīvokļu īpašnieku, kā dzīvojamās mājas īpašnieku pienākums, ir nodrošināt dzīvojamās mājas pārvaldīšanu (tajā skaitā, ar dzīvojamās mājas pārvaldīšanu saistītu līgumu pieņemšanu un darījumu slēgšanu), kā to noteic Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 5.panta pirmā daļa. Atbilstoši minētā likuma 10.panta trešajai daļai dzīvojamās mājas īpašniekiem ir pienākums nodrošināt pārvaldīšanas uzdevuma izpildei nepieciešamo finansējumu.

[10.2] Saskaņā ar Dzīvojamo māju pārvaldīšanas likuma 6.panta otrās daļas 1.punkta „d" apakšpunkta un Ministru kabineta 2010.gada 28.septembra noteikumu Nr.907 „Noteikumi par dzīvojamās mājas apsaimniekošanu, tehnisko apkopi, kārtējo remontu un energoefektivitātes minimālajām prasībām" 6. un 13.punkta prasībām, atbildētājai, kā dzīvojamās mājas pārvaldniecei, jānodrošina dzīvojamās mājas, tajā esošo iekārtu un inženierkomunikāciju tehniskā apkope, vizuālā apskate, tehniskā apsekošana un bojājumu novēršana, tostarp divas reizes gadā jāveic dzīvojamās mājas koplietošanas telpu grupās un citās kopīpašumā esošajās telpu grupās un daļās esošo inženiertīklu vizuālā apskate apkures, ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmai.

[10.3] Atbilstoši minēto noteikumu 3.[1]punktam, dzīvojamās mājas konstrukcijas, koplietošanas iekārtas un inženiertīklu daļas, kas atrodas dzīvojamo un nedzīvojamo telpu grupās, vizuāli apskata reizi gadā izlases kārtībā, ja dzīvojamās mājas īpašnieks nodrošinājis šādu iespēju. Ja dzīvojamās mājas īpašnieks pārvaldītājam nenodrošina iespēju veikt vizuālo apskati, minēto faktu fiksē dzīvojamās mājas apsekošanas reģistrācijas žurnālā. Noteikumu 3.punkts paredz, ka [..] Vizuāli neapskata dzīvojamās mājas konstrukcijas, kā arī iekārtu un inženiertīklu daļas, kurām būves tehniskā risinājuma dēļ nevar piekļūt. [..]

[10.4] 2018.gada 18.decembrī pieņemto Ministru kabineta noteikumu Nr.800 „Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 28.septembra noteikumos Nr.907 „Noteikumi par dzīvojamās mājas apsekošanu, tehnisko apkopi, kārtējo remontu un energoefektivitātes minimālajām prasībām" anotācijā (2.punkts) skaidrots, ka vizuāli nevar un nepārbauda iekārtas, inženiertīklus un konstrukcijas (to daļas), kas ir iebūvētas šahtās, starpsienās, zem grīdām, starpstāvu pārsegumos vai ir nosegtas ar izolējošu materiālu. Tādējādi dzīvojamās mājas pārvaldītājam noteikts pienākums vizuāli apskatīt tikai tās dzīvojamās mājas konstrukciju, kā arī, tajā esošo iekārtu un inženiertīklu daļas, kurām var brīvi piekļūt un tās var redzēt.

[10.5] No prasības pieteikuma izriet, ka bojājuma cēlonis tika noteikts: "ar slēptu defektu apkures sistēmas stāvvadam ir notikusi dzīvokļa īpašuma vienas istabas appludināšana". Atbildētāja paskaidrojumos ir norādījusi, ka apkures stāvvada plīsums ir slēptais defekts, kura vizuālo apsekošanu nevar īstenot, jo tas atrodas aiz atsevišķā īpašuma (dzīvokļa) sienas. Līdz ar to, atbildētāja nevar būt atbildīga par inženiertīkla plīsumu, jo tas nav pakļauts vizuālai apskatei. No minētā secināms, ka stāvvadi atradušies dzīvojamās ēkas "Kadaga 10", Kadagā, Ādažu novadā atsevišķajā īpašumā, kur atbildētājai nebija iespēju brīvi piekļūt, lai veiktu to vizuālo apskati. Prasītājas iebilde par to, ka lietā nav iesniegti pierādījumi par stāvvada plīsumu trešo personu rīcības rezultātā ir nepamatota, jo defektu cēloņa konstatēšanai nav pieaicināts attiecīgās jomas speciālists, kas ļautu nepārprotami konstatēt defekta rašanās cēloni, tostarp, par stāvvada kalpošanas ilgumu un tā obligātas nomaiņas nepieciešamību. Lietā nav pierādījumu par kāda no dzīvokļu īpašnieku sūdzībām par kādas komunikācijas nolietošanos vai lūgumu pārvaldniekam apsekot nekustamā īpašuma komunikācijas. Līdz ar to, prasītājas apgalvojums, ka lietā nav pierādījumu tam, ka atbildētāja kaut vienu reizi ir pieprasījusi dzīvokļu īpašniekus nodrošināt piekļuvi komunikācijām, kas atrodas dzīvokļu īpašumu robežās, ir nepamatots.

[11] Tiesību doktrīnā un tiesu praksē atzīts, ka zaudējumu pierādīšanai nepieciešami četri priekšnoteikumi: personas prettiesiska rīcība (darbība vai bezdarbība), personas vaina, zaudējumu esamība un apmērs, un cēloniskais sakars starp prettiesisko rīcību un zaudējumiem. No minētā secināms, ka tiesai, izvērtējot lietā esošos pierādījumus jānoskaidro, vai pastāv tāds pierādījumu kopums, kas apliecina likumā paredzētos zaudējumu atlīdzības pienākuma priekšnosacījumus.

[12] No zaudējumu atlīdzināšanas priekšnoteikumiem, prasītāja ir pierādījusi zaudējumu esamību un apmēru, taču nav gūts pierādījums faktam, ka zaudējumi radušies atbildētājas prettiesiskas rīcības rezultātā, vaina un cēloniskais sakars starp prettiesisko rīcību un zaudējumiem. Ievērojot konstatētos apstākļus, prasības pieteikumā norādītais zaudējumu rašanās cēlonis nav pietiekams pamats, lai atzītu, ka atbildētāja ir vainojama nekustamā īpašuma "Kadaga 10"-69, Kadagā, Ādažu novadā zaudējumu nodarīšanā, tādējādi prasība ir noraidāma.

[13] Atbilstoši Civilprocesa likuma 93.panta pirmajai daļai un 96.panta piektajai daļai tiesa pierādījumus neiegūst, bet pamato spriedumu uz lietas dalībnieku iesniegtajiem pierādījumiem un sniegtajiem paskaidrojumiem. Citiem vārdiem, tiesai, izskatot lietu, jānoskaidro lietas apstākļi, kas ietilpst pierādīšanas priekšmetā - prasības pamata fakti un atbildētāja iebildumu pamata fakti.

[14] Noraidot prasījumu par izmaksātās apdrošināšanas atlīdzības piedziņu, nav pamata pievērsties pārējo prasījumu, proti, par administrēšanas izdevumu saskaņā ar sadarbības līgumu Nr.01490-05-11 kā zaudējumu piedziņu, izspriešanai, jo tie ir pakārtoti regresa prasījumam par izmaksātās apdrošināšanas atlīdzības piedziņu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 5.panta pirmo daļu, 8.panta pirmo daļu, 92.-97., 189.-195.pantu, tiesa

nosprieda

noraidīt apdrošināšanas AS "BALTA" prasību pret SIA "ĀDAŽU NAMSAIMNIEKS" par zaudējumu piedziņu.

Spriedumu var pārsūdzēt Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā 20 dienu laikā no tā pasludināšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Rīgas rajona tiesā.

Tiesnese I.Jaunzeme